

Az Európai Unió mégiscsak feloldotta Bécsét sújtó szankcióit

Éberségi komikum

Most, hogy az európai bölcsek jelentése napvilágot látott, s hogy utána az EU feloldotta Bécs elleni szankcióit, az uniós politika ismét működési zavarokat mutat. A tagországok egy része az Ausztriát sújtó – s csak a tizennégy állam, nem pedig az unió egészének szintjén felvállalt – szankciók azonnali feloldása mellett érvelt. Mások – elsősorban Franciaország és Belgium – meglehetősen csalódottsággal fogadták a jelentést, hiszen az a jelenlegi osztrák kormánypolitikát nemcsak elfogadhatónak, hanem a kisebbségi kérdések terén egyenesen jobbnak mondta ki az unió számos országának hasonló politikájánál. A jelentés ráadásul nem minősítette sem „fasisztának”, sem „fasisztoidnak”, de még csak „szélsőségesnek” sem az Osztrák Szabadságpártot (FPÖ), holott korábban Jörg Haider fasisztaként vagy náciaként való bemutatása már-már közhelyszámú ment a baloldali megnyilatkozásokban.

Ebben a helyzetben a baloldali francia kormány különös oldallépésekre kényszerült. Noha korábban formálisan nem vállalta el, hogy tartja magát a bölcsek jelentésének tartalmához, az egész procedúrának éppen ez volt az értelme: nemzetközileg elismert, elfogulatlan és megbízható politikusokat kértek fel arra, hogy elemezzék az osztrák belpolitikai helyzetet. Mi más lett volna ennek az értelme, mint az, hogy a bölcsek (minthogy hárman vannak, tehát a napkeleti bölcsek elnevezésének hordozói) véleményét elfogadják azok, akik megbízták őket az elemzés munkájával? A helyzet ahhoz hasonlítható, mintha a labdarúgásban a francia válogatott csak azért szállna szembe a bírói döntéssel, mert éppen ellenük ítélt tizenegyest. Amiképpen ez a labdarúgásban elképzelhetetlen, elfogadhatatlan a nagypolitikában is. S ha mégis megtörténik, erkölcsi és politikai következményeit azoknak kell viselniük, akik a szabályokat felállították, majd váratlanul elvetették. Igaz, a francia kormány mégis tartotta magát a bölcsek ajánlásaihoz, és hozzájárult a szankciók feloldásához.

Am itt újabb ballépés figyelhető meg: „éberségi mechanizmus” bevezetésére készülnek, amely a jövőben is „megfigyelés alatt” tartja az FPÖ-t és – bizonyára – újabb politikai lépéseket tesz, ha a párt politiká-

ja nem nyeri el a megfigyelők rokonszenvét. Ez a fordulat azonban már a komikum határát súrolja. Milyen joggal hoz létre akár a francia kormány, akár az unió olyan mechanizmust, amely egy törvényesen működő, szélsőségesnek nem nevezhető, jobboldali pártot kíván megfigyelés alatt tartani? Hol találhatók e viselkedés uniós jogalapjai? Attól tartok, hogy sehol; e lépés éppen olyan önkényes lenne, mint amilyen a szankciók bevezetése volt, amit az unió mint olyan nem hozhatott meg, ám a francia politikusok mégis úgy hivatkoztak rá, mintha a döntés magától az uniótól származott volna. Az „éberségi mechanizmus” bevezetése bennünk, akik átéltük a kommunizmus legsötétebb időszakát, különös asszociációkat ébreszt: az éberségre való hivatkozást, amellyel az „ameri-

mai napig oly személyeket tüntetnek ki támogatásukkal, akik bizonyíthatóan vétkesek emberiség ellen elkövetett bűncselekményekben? Mindez valóban azt mutatja, hogy az Európai Unió működése sürgős és alapos reformokra szorít: olyan reformokra, amelyek biztosítják a méltányosságot és a jogszerűséget a kisebb és gyöngébb tagállamokat illetően is, és amelyek megakadályozzák azt, hogy az unió kalandor hajlamú politikai csoportok eszközévé silányodjék. Valóban úgy tűnik, hogy Magyarországnak csak olyan unióhoz lenne érdemes csatlakoznia, amelyben garanciák léteznek arra nézve, hogy a kisebb tagországok nem válnak bármikor felhasználható és eldobható játékszerévé az erősebbek akaratának. S tegyük ehhez hozzá, hogy ma még egyáltalán nem világos, va-

felháborodottan utasítják el azon szaktekintélyek jelentését, akiknek a kinevezéséhez még kimondva-kimondatlanul hozzájárultak? Meglehet, a kérdésre igenlő válasz adható: e körök ugyanis általában oly kevéssé vannak tekintettel a tények valós állására, hogy – a labdarúgásból vett hasonlatnál maradva – még az öngólt is lesállításra hivatkozva vitatnák el. Ha tehetnék.

Am idehaza még nyugati kollégáinknál is durvább az eljárásuk. Olyan közírók, mint például *Eörsi István*, nemcsak hogy a Haider-féle pártot minősítették „nácinak”, hanem a magyar jobboldal kimért, visszafogott és világos értékelvű pártját, a Fideszt is. Ha azonban még az FPÖ sem minősíthető sem fasisztának, sem fasisztoidnak, de még csak szélsőségesnek sem, akkor a Fidesz-Magyar Polgári Párt – ha e közírók logikai készsége még minimálisan is épnek tekinthető – soha többé nem vádolható ily igaztalan szavakkal. De nem csak a Fideszről állítható ez. Feltehető, hogy egy hasonló vizsgálat a MIEP esetében sem találna megalapozottnak a „fasiszta” vagy a „fasisztoid” jelző használatát. Talán okkal és joggal nevezne a MIEP-et is jobboldali populistának – mint az FPÖ-t –, vagy pedig „jobboldali radikálisnak”, ám jól tudjuk, hogy sem a radikalizmus, sem a populizmus nem kizárólagos jellemzője a hazai legkisebb parlamenti pártnak. Mi több, úgy tűnik, hogy primitív populizmusból a többi ellenzéki pártban is van elegendő, amelyhez folyamodni pillanatot sem késlekednek, ha úgy vélik, hogy népszerűségüket némileg növelhetik ezáltal.

Talán érdemes lenne elgondolkodni azon a lehetőségen, hogy mi magunk állítsunk föl olyan éberségi mechanizmust, mi magunk nevezzünk ki oly „három bölcset”, amely és aki a múlt örökségét mind a mai napig vállaló politikai pártokat gondos megfigyelésben részesíti és időről időre jelentést tesz arról a honpolgároknak, hogy a pártok és képviselőik meddig jutottak el a múlttal való leszámolásban. Így talán elérhetnénk, hogy csak azok a pártok legyenek szalonképesek a hazai politikai életben, amelyek semmilyen közösséget nem vállalnak tömeggyilkos politikai rendszerekkel és képviselőikkel – legyenek ez utóbbiak akár volt miniszterelnökök, akár ügyvédi irodák alkalmazottjai.

WIESNER GÁBOR

KÁROLYI ANDRÁS RAJZA

kai imperializmus”, a „nemzetközi cionizmus”, a „nagytóke” beszivárgása ellen kellett volna védekezni, idehaza a magyar történelem legbrutálisabb elnyomásához szolgált átlátszó ürügyként.

Vajon minek az ürügyül szolgálja most a mechanizmus bevezetése azon pártok és politikai csoportok részéről, amelyek korábban semmi efféle intézkedést nem tartottak kívánatosnak a szovjet politikát jutalom fejében kiszolgáló nyugat-európai kommunista pártokkal szemben? Hogyan értjük e fenyegetőzést azok részéről, akik a magyar forradalom véres letörésében aktív részt vállaló politikusokkal mosolyogva paroláztak, és mind a

jon az unió reformjai valóban a garanciák létesítésére irányulnak-e, avagy éppen ellenkezőleg: olyan működési mechanizmus kiépítésére, melyben egyes politikai csoportok aktuális érdekeik szerint járhatnak el azokkal szemben, akiket gyöngébbnek vélnék.

De mit mondjunk a bölcsek jelentésének belpolitikai következményeiről? Idehaza a poszt-kommunista MSZP és az SZDSZ képviselői és támogatói nyilatkozataikban ugyanúgy „fasisztának”, „nácinak” minősítették Haider pártját, mint nyugat-európai kollégáik egy része. Vajon elhangzik most akár egyetlen bocsánatkérő szó a személyektől? Avagy ők is, mint a francia kommunisták,